

СХВАЛЕНО

науково-методичною комісією
з інноваційної діяльності сектору
дошкільної, загальної середньої,
професійної (професійно-технічної),
позашкільної освіти та виховання
Науково-методичної ради
Міністерства освіти і науки України
протокол 40 від 10.06.2025 року

ЗВІТ

**про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу
експерименту на всеукраїнському рівні за темою
«Розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання
успішної особистості» на базі Броварського ліцею № 11
Броварської міської ради Броварського району Київської області
за липень 2024 – червень 2025 років**

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року № 552 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 року за № 1155/40211, наказу Міністерства освіти і науки України від 22.01.2024 р. № 66 на базі Броварського ліцею № 11 Броварської міської ради Броварського району Київської області проводиться експеримент на всеукраїнському рівні за темою «Розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості».

Згідно з Програмою II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту основними завданнями визначено:

- розробити Концепцію розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості;
- підібрати методики і технології дослідження, розробити зміст моніторингу експерименту;

- уточнити та науково обґрунтувати чинники, критерії та індикатори ефективного розвитку освітнього акмесередовища як простору для зростання успішної особистості та дібрати відповідний діагностичний інструментарій;
- провести діагностування рівня професійної компетентності педагогічного колективу з проблеми дослідження;
- інформаційне забезпечення експериментальної діяльності: підготовка та проведення педагогічних рад;
- підбити підсумки II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи.

На виконання завдань Програми II етапу експерименту розроблено Концепцію розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості (далі – Концепція), у якій провідна ідея акмесередовища визначається як створення умов, що забезпечують самореалізацію, активність та прагнення до самовдосконалення. Якісне акмесередовище сприяє формуванню необхідних знань, компетенцій та мотивації випускників для досягнення успіху в майбутньому. Водночас акмесередовище є одним із факторів успішної реалізації концепції Нової української школи, що створює передумови для формування ключових компетентностей, гармонійного розвитку здобувачів освіти та підготовки їх до життя в сучасному суспільстві.

Теоретико-методологічна основа Концепції ґрунтується на положеннях Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі, наукових ідеях щодо закономірностей виховання особистості, результатах фундаментальних й прикладних наукових досліджень освітніх систем закладів загальної середньої освіти, акмеології шкільної освіти, психолого-педагогічних аспектів партнерства.

До складу цільових груп увійшли учні Броварського ліцею № 11, вихованці внутрішніх структурних підрозділів – Центру розвитку дитини та Центру позашкільної освіти, педагогічні працівники, батьки учнів та вихованців. Суб'єктами спільної діяльності визначено представників державних установ, що здійснюють наукове керівництво, закладів освіти та

закладів культури міста, професійної громади міста, молодіжних та громадських організацій.

Мета Концепції полягає є розробленні, обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості. Стратегія Концепції передбачає створення безпечного, психологічно комфортного простору, де створюються умови для досягнення учнями і педагогами найвищого рівня самореалізації.

Для визначення чинників ефективного розвитку освітнього акмесередовища як простору для зростання успішної особистості, їх наукового обґрунтування (наказ про підготовку і проведення від 25.10.2024 р. № 118-ОД) в інтерактивній формі 26.12.2024 р. було проведено івент «У колі партнерів», учасниками якого стали педагогічні працівники, лідери учнівського самоврядування, представники батьківської ради закладу.

Концепція визначає чинники як умови, що сприяють удосконаленню освітнього середовища та впливають на результати експерименту. Основними чинниками ефективного розвитку освітнього акмесередовища Школи зростання успішної особистості, визначено:

- мотивацію учасників освітнього процесу, що є рушійною силою, яка забезпечує особистісне зростання, підтримує прагнення до самовдосконалення, бажання і здатність навчатися й розвиватися протягом усього життя;
- модернізацію освітнього середовища (предметно-просторової організації), яка має відповідати викликам часу, забезпечувати інноваційний підхід до освітнього процесу, зробити навчання більш інтерактивним, практико орієнтованим;
- оснащеність та технологічне забезпечення, що сприяє підвищенню якості освіти, індивідуалізації освітнього процесу та формуванню компетентностей майбутнього.

Разом з тим визначено критерії (ознаки, показники або принципи, за якими здійснюється оцінка, аналіз чи класифікація явищ, предметів або процесів) та індикатори (показники, що відображають стан, рівень або динаміку певного процесу чи явища та використовується для вимірювання досягнень, змін або відповідності визначеним критеріям).

Зазначені у Концепції індикатори дадуть змогу здійснити діагностику стану ресурсного забезпечення ефективності складників освітнього середовища, оцінити та спроектувати:

- рівень мотивації учнів до саморозвитку та самореалізації, а також розробити стратегії для її підвищення;
- рівень мотивації педагогів до підвищення якості освіти та створити умови для їхнього професійного зростання;
- рівень залученості батьків до партнерства із закладом та сприяти успіху їхніх дітей;
- ефективність змін та визначити напрями подальшої модернізації освітнього простору;
- ефективність впровадження цифрових технологій та визначити кроки для подальшої оснащеності й технологічного забезпечення.

Управління процесом розвитку освітнього акмесередовища як простору для зростання успішної особистості вимагає залучення педагогів, батьків та громадськості. З огляду на це, суб'єктами управління визначено: адміністрацію та педагогічний колектив (науково-методичний, освітній модуль), батьківську раду та професійну громаду міста (модуль партнерства і взаємодії), учнівське самоврядування (соціально-ініціативний модуль).

Система підготовки кадрів для забезпечення ефективного розвитку освітнього акмесередовища Школи зростання успішної особистості забезпечується системною роботою з підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників за проблемами дослідження та спрямована на професійне зростання педагогів і формування творчого, мотивуючого середовища для учнів.

Для вирішення завдань щодо забезпечення професійних запитів педагогів, підвищення професійної компетентності за проблемами дослідження, науково-теоретичної, психолого-педагогічної підготовки і професійної майстерності запроваджено методичний проєкт «Сходинки до педагогічного Олімпу».

Проєкт втілюється у різних формах колективної (професійні спільноти), епізодичної (методичні студії, майстерки, кейс-стаді, воркшопи, коуч-сесії), індивідуальної (атестаційні майданчики), та самоосвітньої (електронні портфоліо професійної діяльності) методичної роботи.

Концепція передбачає, що ефективний розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості можливий за умов: усвідомлення, що особистість учня – головна пріоритетна цінність, від якої проєктуються всі наступні трансформації освітнього процесу; впровадження сучасних методів управління, спрямованих на інноваційний розвиток ліцею; координації зусиль усіх учасників освітнього процесу на реалізацію моделі успішного випускника на засадах педагогіки партнерства, впровадження ефективних технологій зростання професійної майстерності педагогів.

Практичне значення реалізації Концепції полягає в експериментальній перевірці чинників ефективного розвитку освітнього акмесередовища, доказовості ефективності шляхів та умов розвитку освітнього акмесередовища у розроблених рекомендаціях реалізації Концепції.

З метою формування інформаційного поля за темою експерименту, забезпечення послідовності та системності в організації експериментальної діяльності протягом II етапу проведено педагогічні ради «Актуальні проблеми організації та розвитку освітнього акмесередовища» (протокол № 2 від 25.10.2024 р.), ділову гру «Єдність підходів у вихованні: партнерство закладу і родини» за участі педагогів, учнів та батьків (протокол № 8 від 27.03.2025 р.).

Для збереження ментального здоров'я, підтримки психологічного клімату у колективі 10.10.2024 р. проведено заходи до Всесвітнього дня ментального здоров'я «Ментальне здоров'я – це важливо», 27.03.2025 р. – тренінгове заняття для педагогів «Як знайти внутрішні ресурси», з 21 по 25 квітня 2025 року – ряд заходів та мотиваційні заняття за темою «Відкриваємо світ емоцій, знань і підтримки» в рамках «Тижня психології».

Для реалізації завдань II (концептуально-діагностичного) етапу експериментальної роботи здійснено комплексну діагностику серед учасників освітнього процесу. Психодіагностична робота проводилась у дошкільному, початковому та шкільному відділеннях.

З метою всебічного аналізу особливостей професійної діяльності було використано низку психодіагностичних методик, результати яких дозволяють охарактеризувати мотиваційні аспекти педагогічного колективу. Зокрема, було застосовано анкету для аналізу мотивації педагогів до підвищення якості освітньої діяльності, складену відповідно до потреб дослідження.

Результати анкетування педагогів свідчать про високий рівень внутрішньої мотивації до професійного зростання та активної участі в трансформації освітнього середовища. Ключовими стимулами визначено визнання з боку адміністрації та позитивну динаміку навчальних результатів учнів. Понад 85% педагогів підтвердили, що отримують задоволення від своєї роботи незалежно від матеріального фактору, більшість висловили готовність долучатися до інноваційних проєктів у межах ліцею. Всі респонденти вважають професійне спілкування значущою мотивацією, а також відзначають, що воно спонукає до самовдосконалення. Участь у конференціях, семінарах і тренінгах є регулярною для більшості педагогів, що свідчить про сталі професійні запити та відкритість до нових ідей. Близько 30% респондентів відзначили періодичне зниження емоційного ресурсу, що свідчить про потребу в додатковій психологічній підтримці.

Результати анкетування педагогів за методикою визначення мотивації професійної діяльності (К. Замфір в модифікації А. Реана) показали

переважання внутрішньої мотивації (середнє значення – 4,4) у 88% учасників, що свідчить про їхню глибоку зацікавленість у професійній діяльності, орієнтацію на розвиток і позитивне ставлення до інновацій. Більшість педагогів (84%) мають оптимальний мотиваційний комплекс, що є сприятливою умовою для ефективного функціонування освітнього акмесередовища. Зовнішня позитивна мотивація виявилась значущою для 76% опитаних, що вказує на важливість зовнішніх стимулів (визнання, підтримка, умови праці). Низький рівень зовнішньої негативної мотивації (середнє значення – 2,1) підтверджує загалом позитивний емоційно-професійний стан колективу, але наявність 8% педагогів із переважанням зовнішньої негативної мотивації вимагає уваги до можливих ознак професійного вигорання.

Тестування щодо розуміння педагогами сутності освітнього акмесередовища, складене відповідно до потреб дослідження, проводилось з метою виявлення рівня обізнаності та глибини розуміння педагогами змісту, функцій і значення акмесередовища у формуванні успішної особистості.

Глибоке усвідомлення концептуальних основ у процесі формування успішної особистості продемонстрували 94% педагогів, що свідчить про сформованість теоретичних і практичних орієнтирів для створення простору, спрямованого на саморозвиток учнів. Лише 6% (3% – достатній рівень та 3% – середній) респондентів потребують методичної підтримки для поглиблення знань і практичного застосування. Відсутність початкового рівня розуміння свідчить про загальну готовність колективу до впровадження акмеологічного підходу та зумовлено системною роботою з підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників за проблемами дослідження.

Для дослідження особистісного розвитку, навчальної мотивації та емоційно-соціального стану здобувачів освіти було підібрано відповідні психодіагностичні інструменти, які забезпечують комплексне оцінювання учнівського середовища.

Анкета для визначення мотивації учнів до саморозвитку, складена згідно з поставленими завданнями, виявила, що 68% респондентів часто або завжди відчують можливість реалізувати свої здібності, тоді як близько третини вказали на обмеженість такої можливості, що підкреслює потребу в індивідуалізованому підході. Більшість (74,5%) періодично ставить і досягає навчальних цілей, 23,4% робить це системно. Основним мотивом є прагнення до високих оцінок (40,4%), що свідчить про фокус на результаті та водночас вказує на потенціал розвитку глибшої внутрішньої мотивації. Більшість учнів (понад 70%) вказують на наявність постійної або часткової підтримки з боку ліцею. Над життєвими цілями регулярно замислюються 61,7% учнів, що свідчить про достатній рівень самосвідомості та запит на середовище, сприятливе для самовизначення.

Для дослідження рівня творчого потенціалу учнів як передумови розвитку успішної особистості застосовувався опитувальник особистісної схильності до творчості (Г. Девіс, ред. Б. Пашнєв). За підсумками опитування встановлено, що більшість (64%) демонструють середній рівень креативного потенціалу, що свідчить про наявність базових здібностей до творчості. Високий рівень мають 22% учнів, що є позитивним показником сформованості креативності як складової успішної особистості. Низький рівень виявлено у 14% респондентів, що актуалізує потребу в додатковій підтримці.

Результати за методикою діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса свідчать про домінування середнього та помірковано високого рівнів мотивації до успіху – понад 70% учнів. Це узгоджується з результатами анкети щодо саморозвитку, де більшість учнів демонстрували цілеспрямованість, але ще не завжди системну.

Анкета вивчення мотивів навчальної діяльності учнів (Б. Пашнєв) дозволила встановити домінантні мотиви навчання. За результатами отриманих даних найбільш вираженим виявився мотив матеріального добробуту (56%), що свідчить про орієнтацію більшості учнів на практичну цінність знань і потребу акцентувати зв'язок між навчанням і реальним життям. Мотив зовнішнього

примусу (13%) демонструє, що частина учнів навчається під впливом тиску, що потребує педагогічної підтримки для формування внутрішньої мотивації. Пізнавальний мотив і мотив отримання інформації (по 8%) засвідчують наявність інтересу до освітнього процесу як джерела нових знань, який слід активно розвивати через творчі завдання та інноваційні методи. Соціально орієнтований мотив обов'язку (5%) і мотив престижу (5%) мають менший відсоток, але важливі для формування відповідального ставлення до навчання та підвищення статусу учня в колективі без надмірної конкуренції. Мотив орієнтації на соціально залежну поведінку (3%) свідчить про бажання уникати конфліктів і підлаштовуватись під вимоги оточення, тому важливо створити середовище підтримки та прийняття. Сукупність виявлених результатів вказує на наявність потенціалу до розвитку мотиву досягнення успіху – зокрема, через опору на практичну зацікавленість, пізнавальні інтереси й соціальну відповідальність.

Опитувальник залученості учнів (Student Engagement Instrument, автори: Епплтон Дж., Крістенсон С., Кім Д., Решлі А.) використовувався для дослідження рівня емоційної, поведінкової та когнітивної залученості учнів в освітній процес. Отримані результати свідчать про домінування середнього рівня (66%) серед опитаних, що є типовим для даного віку. 13% демонструють високий рівень включеності, тоді як 21% мають низький рівень, що свідчить про значний потенціал для вдосконалення освітнього процесу.

Взаємовідносини учнів із педагогами переважно середнього та високого рівнів (64%), що свідчить про ефективну педагогічну підтримку. Підтримка однолітків також є сильною стороною: 55% учнів відчують стабільну взаємодію в колективі, однак у 23% зафіксовано її низький рівень, що потребує соціально-психологічної підтримки. Сімейна підтримка у навчанні висока: 77% учнів отримують стабільну допомогу з боку родини, проте 5% – позбавлені такого ресурсу, і це потребує компенсаторної роботи з боку ліцею.

Більшість учнів оцінили актуальність освітньої діяльності як високу чи середню (66%) учнів. Щодо майбутніх прагнень, 63% мають середній рівень життєвого цілевизначення, 10% – низький, що вимагає розвитку профорієнтаційної та рефлексивної діяльності. Внутрішня мотивація до навчання висока у 63% учнів, що свідчить про потенціал для саморозвитку, однак 10% потребують індивідуальної підтримки для формування мотивації.

З огляду на важливість сімейного виховання та співпраці «педагоги – учні – батьки», здійснено вивчення батьківського сприйняття освіти, рівня задоволеності та готовності до співпраці.

Анкетування батьків щодо мотивації до партнерства заради успіху здобувачів освіти дало змогу оцінити рівень зацікавленості батьків у партнерстві з ліцеєм для створення сприятливих умов розвитку дитини.

Дане анкетування виявило високий рівень задоволеності батьків освітнім середовищем і готовність до співпраці, що свідчить про позитивне сприйняття ліцею. Головним фактором вибору закладу визначено репутацію, яка включає професіоналізм педагогів, матеріально-технічне забезпечення, безпеку дитини.

96% батьків готові до взаємодії, третина з них – активно. Основні мотиви співпраці – емоційний комфорт дитини (70%) та її навчальні досягнення (65%). 78% високо оцінюють підтримку з боку ліцею, 89% не мають труднощів у спілкуванні з педагогами, що сприяє довірливому партнерству. Близько 93% оцінили якість зворотного зв'язку на високому рівні. Загалом результати свідчать про наявність потенціалу для розвитку освітнього акмесередовища.

Застосування комплексу діагностичних методик забезпечило цілісне оцінювання мотиваційно-особистісних характеристик учнів, батьків і педагогів як учасників освітнього процесу. Опитування учнів щодо саморозвитку, мотивації та творчості, за обраними методиками дало змогу глибше дослідити їхню залученість до освітнього процесу. Анкетування батьків виявило рівень їх готовності до партнерства, діагностика педагогів – орієнтири та напрями вдосконалення професійної компетентності.

Сукупність отриманих даних стане надійною основою для подальшого проєктування умов розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості на III (формульованому) етапі експерименту.

За підсумками експериментальної діяльності було проведено засідання педагогічної ради «Концептуальні напрями розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості» (протокол № 11 від 14.05.2025 р.), під час якого здійснено аналіз виконання завдань Програми II (концептуально-діагностичного) етапу та уточнено завдання Програми III (формульованого) етапу експерименту.

Для забезпечення принципу прозорості інформацію про хід експерименту, матеріали з досвіду роботи висвітлено на веб-сайті Броварського ліцею № 11 у розділі «Експериментальна діяльність» та на сторінках сайту «Портфоліо «Школи зростання успішної особистості».

В цілому завдання Програми II (концептуально-діагностичного) етапу реалізації експерименту виконано. У липні 2025 року розпочнеться III (формульований етап), головними завданнями якого є:

- експериментально перевірити ефективність Концепції розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості в сучасних реаліях;
- дослідити чинники ефективного розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості;
- розробити та апробувати методику узгодження взаємодії учасників освітнього процесу щодо функціонування цілісної освітньої системи, спрямованої на реалізацію моделі успішного випускника як громадянина, творчої особистості, фахівця;
- провести діагностування результативності функціонування освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості;
- модернізувати форми і зміст роботи професійних спільнот, спрямованих на оновлення і розвиток освітнього процесу;
- удосконалити психолого-педагогічний супровід учасників

освітнього процесу;

– підбити підсумки III (формувального) етапу реалізації експерименту.

Науковий керівник,

кандидат педагогічних наук,
доктор філософії, начальник відділу інноваційної
діяльності та дослідно-експериментальної
роботи ДНУ «Інститут модернізації
змісту освіти»

Світлана КИРИЛЕНКО

Директор

Броварського ліцею № 11
Броварської міської ради
Броварського району Київської області,
кандидат філософських наук

Ірина ТКАЧУК

Координатор,

методист вищої категорії
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Галина САМОЙЛЕНКО